

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE
RADA NAUKOWA

ZESZYTY
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

Vol. 48, NUMER 2

WARSZAWA 2024

Spis treści / Table of contents

Halina Waniak-Michalak, <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial	7
Anna Białek-Jaworska, Renata Budlewska, Eliza Hałatek, <i>R&D tax allowance and voluntary information disclosures</i> – Ulga podatkowa na działalność badawczo-rozwojową a dobrowolne ujawnianie informacji	9
Justyna Godawska, <i>Environmental risk factor disclosures in the 10-K reports of U.S. energy companies</i> – Ujawnienia dotyczące czynników ryzyka środowiskowego w raportach 10-K amerykańskich firm energetycznych	37
Magdalena Kowalczyk, Izabela Rącka, <i>The indicators included in ISO 37120 and performance measurement in smart cities</i> – Wskaźniki zawarte w ISO 37120 a pomiar efektywności w inteligentnych miastach	55
Małgorzata Kutera, Marcin Jędrzejczyk, <i>Key Audit Matters reporting for Polish listed companies</i> – Kluczowe sprawy badania raportowane dla polskich spółek giełdowych ...	73
Ze współpracy z zagranicą / International cooperation	
Katarzyna Chłapek, Sylwia Krajewska, Bożena Guziana, Anna Stroncsek, <i>Rola samooceny w kształtowaniu zaangażowania społecznego w kontekście raportowania ESG</i> – The role of self-esteem in shaping social engagement in the context of ESG reporting.....	93
Maria Pia Maraghini, Patrice De Micco, Anna Bartoszewicz, <i>The challenges and potential benefits of the external assurance of mandatory non-financial reporting. Evidence from Poland</i> – Wyzwania i potencjalne korzyści zewnętrznej atestacji obowiązkowej sprawozdawczości niefinansowej. Dowody z Polski	111
W kierunku umiędzynarodowienia / Towards internationalization	
Jan-Hendrik Meier, Niklas Lipkow, Tetiana Paientko, <i>Stock market performance in the face of external shocks. Does ESG compliance immunize against the pandemic?</i> – Notowania giełdowe w obliczu wstrząsów zewnętrznych. Czy zgodność działalności firm z zasadami ESG chroni przed negatywnymi skutkami pandemii?	129
Oleh Vysochan, Vasyl Hyk, Olha Vysochan, Orest Korenovski, <i>Conceptual principles of inter-organizational (network) accounting in clusters based on the provisions of institutional theory</i> – Konceptualne zasady rachunkowości międzyorganizacyjnej (sieciowej) w klastrach oparte na założeniach teorii instytucjonalnej	145

Dydaktyka / Didactics

Bartłomiej Lisicki, *Online or in-person learning? The impact of the course mode on the outcomes of studying accounting at the academic level*

– Nauczanie zdalne czy tradycyjne? Wpływ formy zajęć na wyniki nauczania rachunkowości na poziomie uniwersyteckim 167

Sprawozdania z konferencji / Conference reports

Barbara Kawa, *Jubileusz 50-lecia pracy naukowej doktor Danuty Krzywdy – sprawozdanie*

– 50th Anniversary of Dr. Danuta Krzywdy's Scientific Work – Report 183

Call for papers for the special issue of Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości (ZTR – The Theoretical Journal of Accounting) in 2025: Contemporary challenges, conditions and directions of development of accounting 191

Informacje dla autorów 195

Instructions for authors 213

R&D tax allowance and voluntary information disclosures

ANNA BIAŁEK-JAWORSKA, RENATA BUDLEWSKA, ELIZA HAŁATEK

Abstract

Purpose: This paper examines whether the R&D tax allowance in force in Poland since 2016 has increased the voluntary disclosure of information on innovation, R&D, and strategic plans in the management commentary of companies listed on the Warsaw Stock Exchange (WSE).

Methodology/approach: First, the Tobit model was used to examine the determinants of recognising development works in a sample of 29,288 observations from 3,406 firms. Second, it uses logit and generalised least squares (GLS) methods to analyse 556 management commentaries from 97 public companies that benefited from the R&D tax allowance between 2016 and 2021.

Findings: We show that tax relief increases the probability of recognising development work and disclosing information about patents to signal innovativeness and engagement in R&D. Indebted companies disclose more R&D information and strategic plans. IFRS and advanced management increase disclosures, as opposed to tax planning that uses tax havens or that is supported by more advisors. Companies audited by the Big 4 provide fewer details on R&D outcomes and strategic plans.

Research limitations/implications: Extending the sample requires collecting disclosure data based on the wording in management commentaries using text-mining tools.

Originality/value: The paper contributes to the literature by identifying that R&D tax allowance influences voluntary R&D information disclosure in management commentaries, especially by smaller companies in debt with larger intangible assets.

Keywords: R&D, disclosure, innovation, tax allowance, patent applications.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest zbadanie, czy wprowadzona w Polsce ulga podatkowa na B+R w 2016 roku zwiększyła dobrowolne ujawnianie informacji na temat innowacji, działalności B+R i planów strategicznych w sprawozdaniach z działalności spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW).

Metodyka/podejście badawcze: Po pierwsze, zbadano za pomocą modelu tobitowego na próbie 29 288 obserwacji 3406 firm determinanty rozpoznania prac rozwojowych w bilansie. Po drugie, wykorzystano logit i uogólnioną metodę najmniejszych kwadratów (GLS) do zbadania 556 sprawozdań z działalności 97 spółek publicznych, korzystających z ulgi na B+R w latach 2016–2021.

Wyniki: Wykazano, że ulga zwiększa prawdopodobieństwo rozpoznania prac rozwojowych i ujawnienia informacji o patentach, aby zasygnalizować innowacyjność i zaangażowanie w B+R. Zadłużeni ujawniają więcej informacji o B+R oraz planach strategicznych. MSSF i zaawansowane zarządzanie zwiększają ujawniania, w przeciwieństwie do planowania podatkowego z wykorzystaniem rajów podatkowych lub wspieranych przez więcej doradców. Badani przez wielką czwórkę ujawniają mniej szczegółów o wynikach prac B+R i planach strategicznych.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Rozszerzenie próby wymaga zebrania danych dotyczących ujawnień opartych na sformułowaniach w komentarzach zarządu przy użyciu narzędzi do eksploracji tekstu.

Oryginalność/wartość: Artykuł wnosi wkład do literatury poprzez zidentyfikowanie, że ulga na B+R wpływa na dobrowolne ujawnianie informacji o B+R w sprawozdaniach z działalności, zwłaszcza przez mniejsze firmy zadłużone, posiadające większe wartości niematerialne.

Słowa kluczowe: B+R; ujawnianie informacji, innowacje, ulga podatkowa, wnioski patentowe.

Environmental risk factor disclosures in the 10-K reports of U.S. energy companies

JUSTYNA GODAWSKA

Abstract

Purpose: This study examines changes in the volume and specificity of environmental risk factor disclosures in the 10-K reports of U.S. energy companies between 2017 and 2021.

Methodology/approach: A total of 210 reports were analyzed using the content analysis method, a specificity index, the Wilcoxon signed-rank test and the Pearson correlation coefficient.

Findings: Starting from the 2019 reports, the volume of environmental risk factor disclosures increased significantly year on year. In the 2021 reports, energy companies provided, on average, 31% more information than in 2017 reports (measured by word count). This growth was due to changes in the volume of disclosures on climate-related

risk factors. However, the increase was not accompanied by an increase in detail. The level of specificity in the disclosure of both climate-related and other environmental risk factors was low (with the former being higher) and did not change significantly over the period considered. In general, boilerplate language was often used when discussing environmental risk factors.

Research limitations/implications: The findings suggest the need for regulators to detail requirements for specific disclosures on environmental risk factors.

Originality/value: Previous studies based on 10-K reports examined the disclosures regarding any risk, tax risk, mergers and acquisitions risk, and security risk. This paper is the first to analyze the volume and specificity of disclosures devoted to environmental risk factors. In addition, it provides a more complete picture of environmental risk reporting practices by considering climate-related and non-climate-related risk factors separately.

Keywords: environmental reporting, energy companies, disclosure quality, environmental risk, 10-K reports.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest analiza zmian w ujawnieniach czynników ryzyka środowiskowego pod względem wolumenu i szczegółowości w raportach 10-K amerykańskich spółek energetycznych za lata 2017–2021.

Metodyka/podejście badawcze: Łącznie przeanalizowano 210 raportów, wykorzystując metodę analizy treści, wskaźnika specyficzności, testu Wilcozona i współczynnika korelacji Pearsona.

Wyniki: Począwszy od raportów za 2019 rok, corocznie znacząco wzrastała liczba ujawnień dotyczących czynników ryzyka środowiskowego. W raportach za 2021 rok spółki energetyczne przedstawiły średnio o 31% więcej informacji o tych czynnikach niż w raportach za 2017 rok (mierzonych liczbą wyrazów). Wzrost ten wynikał ze zmian w wolumenie ujawnień dotyczących czynników ryzyka klimatycznego. Wzrostowi liczby ujawnianych informacji nie towarzyszył jednak wzrost ich szczegółowości. Poziom szczegółowości ujawniania zarówno czynników ryzyka związanych z klimatem, jak i innych czynników ryzyka środowiskowego był niski (przy czym ten pierwszy był wyższy) i nie zmienił się znacząco w badanym okresie. Ogólnie spółki energetyczne często używały szablonowego języka podczas omawiania czynników ryzyka środowiskowego.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Wyniki sugerują potrzebę uszczegółowienia przez organy regulacyjne wymogów dotyczących ujawnień na temat konkretnych czynników ryzyka środowiskowego

Oryginalność/wartość: Poprzednie badania oparte na raportach 10-K zawierały analizę ujawnień dotyczących ogólnie ryzyka, ryzyka podatkowego, ryzyka fuzji i przejęć oraz ryzyka bezpieczeństwa. W niniejszym artykule po raz pierwszy przeanalizowano wielkość i szczegółowość ujawnień poświęconych czynnikom ryzyka środowiskowego. Ponadto przedstawiono pełniejszy obraz praktyk raportowania ryzyka środowiskowego, uwzględniając oddzielnie czynniki ryzyka związane z klimatem i pozostałe (niezwiązane z klimatem).

Słowa kluczowe: sprawozdawczość środowiskowa, spółki energetyczne, jakość ujawnień, ryzyko środowiskowe, raporty 10-K.

The indicators included in ISO 37120 and performance measurement in smart cities

MAGDALENA KOWALCZYK, IZABELA RAĆKA

Abstract

Purpose: Local government units are undergoing a shift in management practices driven by the implementation of the New Public Management (NPM) doctrine. One element of NPM is the measurement of performance in local government. As cities grow, the new concept of 'smart cities' is rapidly developing. However, it is difficult to determine how to measure the level of 'smartness'. This paper focuses on measuring the performance of smart cities using the indicators included in ISO 37120.

Methodology/approach: In the theoretical part, we overview the aims of performance measurement within NPM and the idea of smart cities. Meanwhile, the empirical part includes statistical data to analyse performance measurement using the indicators included in ISO 37120.

Findings: Performance measurement is possible using the indicators included in ISO 37120. The indicators make it possible to compare the results of cities in various countries. Thus, standardising the indicators is the key to the development of smart city performance measurement.

Originality/value: Our findings will be of value for future research about using ISO standards for the performance management of smart cities. Our research is also important for implementing NPM in local government.

Research limitations: Due to a lack of data, the observation period is too short to make a more in-depth analysis.

Keywords: smart cities, local government, ISO 37120, performance measurement.

Streszczenie

Cel: W jednostkach samorządu terytorialnego możemy zaobserwować zmiany w metodach zarządzania, które są wynikiem wdrażania doktryny Nowego Zarządzania Publicznego (NPM). Jednym z elementów NPM jest pomiar osiągnięć w samorządzie terytorialnym. Obecnie w gminach miejskich szybko rozwija się nowa koncepcja „inteligentnych miast”. Trudno jest jednak określić, jak zmierzyć poziom „inteligencji” miast. Niniejszy artykuł koncentruje się na problemie pomiaru efektywności inteligentnych miast przy użyciu wskaźników zawartych w normie ISO 37120.

Metodyka/podejście badawcze: W części teoretycznej omówiono cele pomiaru efektywności w ramach NPM oraz idee inteligentnych miast. Część empiryczna zawiera wyniki analizy statystycznej wskaźników zawartych w normie ISO 37120.

Wnioski: Pomiar efektywności jest możliwy przy użyciu wskaźników zawartych w normie ISO 37120. Wskaźniki te umożliwiają porównanie wyników miast w różnych krajach. Standaryzacja wskaźników jest kluczem do rozwoju pomiaru efektywności inteligentnych miast.

Oryginalność: Przedstawione wyniki będą miały wartość dla przyszłych badań nad wykorzystaniem norm ISO do efektywnego zarządzania inteligentnymi miastami. Przeprowadzone badania są również ważne dla wdrażania NPM w samorządach lokalnych.

Ograniczenia: Ograniczeniem artykułu jest zbyt krótki okres obserwacji, aby można było dokonać bardziej wnikliwej analizy, wynikający z braku dostępu do danych.

Słowa kluczowe: inteligentne miasta, samorząd lokalny, ISO 37120, pomiar efektywności.

Key Audit Matters reporting for Polish listed companies

MALGORZATA KUTERA, MARCIN JĘDRZEJCZYK

Abstract

Purpose: The main purpose of the article is to identify and characterize the key audit matters (KAMs) indicated during an audit of the financial statements of the largest companies in the Polish market.

Methodology/approach: We analyzed the KAMs presented in the verification of the consolidated financial statements of the 30 largest companies listed on the main market of the Warsaw Stock Exchange for 2014–2022. The total sample was 270 auditors' reports. The basis of the methodology was empirical research; deductive and inductive reasoning were used to formulate the results.

Findings: The number of KAMs reported in individual years did not fluctuate significantly, and the average number disclosed for one audit coincides with general global trends. The auditors reported the riskiest areas were for entities from the insurance sector, media and telecommunications, and the fuel industry. The most important KAMs include contingent liabilities, revenue, long-term assets, and goodwill.

Research limitations/implications: The main constraint is the limited research sample relating only to the audit of the financial statements of WIG30 companies. However, it covers the largest entities for which auditors indicated the most KAMs and prepared their most extensive descriptions.

Originality/value: The article concerns a relatively new research area for which there are few studies on the Polish market, which additionally have a narrow substantive scope. This paper comprehensively characterizes KAMs reported by auditors in the long term.

Keywords: key audit matters, auditing, auditors' report, ISA 701, financial statement, risk.

Streszczenie

Cel: Głównym celem artykułu jest identyfikacja oraz pogłębiona charakterystyka kluczowych kwestii badania (KAMs) wskazywanych przy audycie sprawozdań finansowych największych spółek na polskim rynku.

Metodyka/podejście badawcze: Analizie poddano kluczowe kwestie badania zaprezentowane przez audytorów w badaniu skonsolidowanych sprawozdań finansowych 30. największych spółek notowanych na rynku podstawowym warszawskiej GPW za lata 2014–2022. Łączna próba wyniosła 270 sprawozdań biegłych rewidentów. Podstawę metodyki stanowiło głównie badanie empiryczne, zaś do sformułowania wyników wykorzystano wnioskowanie dedukcyjne i indukcyjne.

Wyniki: Liczba KAMs raportowana w poszczególnych latach nie ulegała znacznym wahanom, a ich średnia liczba ujawniana dla jednego audytu pokrywa się z ogólnymi trendami światowymi. Najwięcej obszarów ryzyka audytorzy zgłaszali dla podmiotów sektora ubezpieczeniowego, mediów i telekomunikacji oraz branży paliwowej. Do najważniejszych kluczowych spraw badania należy zaliczyć zobowiązania warunkowe, przychody, długoterminowe aktywa i wartość firmy.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Głównym ograniczeniem jest zawężona próba badawcza odnosząca się wyłącznie do badania sprawozdań finansowych spółek WIG30. Obejmuje ona jednak największe podmioty, dla których audytorzy wskazywali najwięcej KAMs oraz przygotowali ich najszerze opisy.

Oryginalność/wartość: Artykuł dotyczy stosunkowo nowego obszaru badawczego, który, w kontekście polskiego rynku, nie był dotychczas przedmiotem wielu badań, a istniejące opracowania mają wąski zakres merytoryczny. Niniejsza praca prezentuje kompleksową charakterystykę kluczowych spraw badania raportowanych przez audytorów w dłuższej perspektywie czasu.

Słowa kluczowe: kluczowe sprawy badania, audyt, sprawozdanie biegłego rewidenta, KSB 701, sprawozdanie finansowe, ryzyko.

Ze współpracy z zagranicą / International cooperation

Rola samooceny w kształtowaniu zaangażowania społecznego w kontekście raportowania ESG

KATARZYNA CHŁAPEK, SYLWIA KRAJEWSKA, BOZENA GUZIANA,
ANNA STRONCZEK

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest określenie roli samooceny na poczucie indywidualnej sprawczości w obszarze zrównoważonego rozwoju oraz raportowania ESG wśród przedstawicieli zawodów związanych z rachunkowością.

Metodyka/podejście badawcze: Badanie opiera się na krytycznej analizie literatury, metodzie analizy i konstrukcji logicznej, a także wykorzystuje metody i narzędzia statystyczne, w tym korelację liniową Pearsona oraz test t-Studenta w celu szczegółowej analizy związku między samooceną a zaangażowaniem społecznym w kontekście zrównoważonego rozwoju wśród osób związanych z rachunkowością.

Wyniki: Wyniki badania sugerują istnienie związku między poziomem samooceny a zaangażowaniem w obszarze zrównoważonego rozwoju. Przedstawione w artykule wnioski mogą zostać wykorzystane do projektowania programów szkoleniowych, ukierowanych na rozwijanie umiejętności związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Ograniczenia/ implikacje badawcze: Uproszczony sposób pomiaru zmiennych oraz ich szeroki kontekst może nie stanowić zbioru zamkniętego czynników wpływających na zaangażowanie społeczne w zrównoważony rozwój.

Oryginalność/wartość: Artykuł przyczynia się do rozszerzenia wiedzy na temat czynników wpływających na zaangażowanie społeczne w obszarze zrównoważonego rozwoju. Ponadto podkreśla możliwość zastosowania narzędzi służących wzmacnianiu samooceny w celu zwiększenia zaangażowania społecznego, zwłaszcza w kontekście zrównoważonego rozwoju i ESG.

Słowa kluczowe: samoocena, wzmocnienie samooceny, zaangażowanie społeczne, zrównoważony rozwój, raportowanie ESG.

Abstract

Purpose: The aim of the article is to determine the role of self-esteem in the sense of individual agency in terms of sustainable development and Environmental, Social, and Governance (ESG) reporting among professionals associated with accounting.

Methodology/approach: The study is based on a critical analysis of the literature, the methods of analysis and logical construction, and the application of statistical tools. It utilizes statistical methods, including Pearson's linear correlation and the t-Student test, for a detailed analysis of the relationship between self-esteem and social engagement in the context of sustainable development among individuals associated with accounting.

Findings: The study results suggest a connection between the level of self-esteem and engagement in sustainable development. The conclusions can be utilized for designing training programs to develop sustainable development skills.

Research limitations/implications: The simplified measurement method of variables and their broad context may not encompass the full range of factors that influence social engagement in sustainable development.

Originality/value: The article expands knowledge of the factors that influence social engagement in sustainable development. Furthermore, it emphasizes the potential application of tools for enhancing self-esteem to increase social engagement, especially in the context of sustainable development and ESG.

Keywords: self-esteem, self-esteem enhancement, social engagement, sustainable development, ESG reporting.

The challenges and potential benefits of the external assurance of mandatory non-financial reporting. Evidence from Poland

MARIA PIA MARAGHINI, PATRICE DE MICCO, ANNA BARTOSZEWICZ

Abstract

Purpose: The paper analyses the challenges and potential benefits that stem from the relationship between an auditing firm and the companies engaged in mandatory sustainability reporting from the company's point of view.

Methodology/approach: Semi-structured interviews were conducted with a sample of Polish companies that engage in mandatory non-financial disclosure.

Findings: The evidence collected through the interviews suggests that cooperation with an auditing company that goes beyond the minimum normative requirements brings benefits to the reporting company while also improving the non-financial reporting process, as well as the company's awareness. This is particularly true for companies that started their non-financial reporting experience when it was not mandatory, as they were able to gradually adopt and grasp the related potential benefits.

Research limitations/implications: A significant limitation is that the research was conducted on a small sample. To draw broader conclusions, the sample should be expanded to include additional companies.

Originality/value: The paper provides empirical evidence on the relationship and cooperation between companies and auditors in the field of non-financial reporting, focusing on the conditions that enable the potential benefits of this relationship to materialize. Such relationships can be essential drivers that foster a sustainability culture within companies.

Keywords: non-financial disclosure process, sustainability reporting, assurance, audit, sustainable development.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest analiza, z punktu widzenia firmy, wyzwań i potencjalnych korzyści wynikających z relacji między firmą audytorską a podmiotami zaangażowanymi w obowiązkowe raportowanie zrównoważonego rozwoju.

Metodyka/podejście badawcze: Do realizacji celu przeprowadzono częściowo ustrukturyzowane wywiady z przedstawicielami wybranych spółek w Polsce, zaangażowanych obecnie w obowiązkowe ujawnianie informacji niefinansowych.

Wyniki: Z materiału zebranego w trakcie wywiadów wynika, że współpraca z firmą audytorską, która wykracza poza minimalne wymagania normatywne, przynosi firmie raportującej korzyści i skutkuje usprawnieniem procesu raportowania niefinansowego. Ponadto podnosi świadomość firmy. Dotyczy to w szczególności podmiotów, które rozpoczęły raportowanie niefinansowe, gdy nie było ono obowiązkowe. Były one w stanie ustanowić stopniowy proces adaptacji i dostrzec związane z tym potencjalne korzyści.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Istotnym ograniczeniem jest realizacja przedmiotowych wywiadów na małej próbie badawczej. Aby wyciągnąć szersze wnioski, należy powiększyć badaną próbę o kolejne przedsiębiorstwa.

Oryginalność/wartość: Artykuł dostarcza dowodów empirycznych na istnienie relacji i współpracy między firmami a biegłymi rewidentami w zakresie sprawozdawczości niefinansowej, które mogą być realizowane w firmie na warunkach umożliwiających uzyskanie potencjalnych korzyści z tej współpracy. Tego rodzaju relacje mogą być jednym z podstawowych czynników stymulujących kulturę zrównoważonego rozwoju w firmach.

Słowa kluczowe: proces ujawniania informacji niefinansowych, raportowanie niefinansowe, atestacja, audyt, zrównoważony rozwój.

W kierunku umiędzynarodowienia / Towards internationalization

Stock market performance in the face of external shocks. Does ESG compliance immunize against the pandemic?

JAN-HENDRIK MEIER, NIKLAS LIPKOW, TETIANA PAIENTKO

Abstract

Purpose: This study explores the link between corporate social responsibility and enhanced stock market resilience during crises. It examines whether adherence to Environmental, Social, and Governance (ESG) principles improves stock performance under economic stress.

Methodology/approach: We use a standard event study with market model estimation to evaluate the impact of the first reported COVID-19 deaths on stock performance for companies in the STOXX Europe 600 and the S&P 500.

Findings: The results show that capital market participants reward ESG performance during crises. Environmental and social factors enhance resilience, while corporate governance does not seem relevant in this context.

Research limitations: The research focuses on the early COVID-19 pandemic stages, potentially missing long-term ESG dynamics. The sample comprises US and European companies, possibly limiting global generalizability.

Practical implications: Understanding the relationship between ESG compliance and stock market resilience is crucial for investors, corporations, and policymakers to make informed decisions in a changing economic environment.

Originality/value: This study demonstrates that during a pandemic, stock market resilience is driven by strong environmental and social performance rather than corporate governance, using a broad sample of US and European companies to highlight regional differences in ESG impact during crises.

Keywords: COVID-19, ESG, stock market performance, shocks, crisis.

Streszczenie

Cel: Niniejsze badanie analizuje związek między społeczną odpowiedzialnością biznesu a zwiększoną odpornością rynku akcji podczas kryzysów. Pozwala odpowiedzieć na pytanie, czy przestrzeganie zasad środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego (ESG) poprawia wyniki akcji w warunkach stresu gospodarczego.

Metodologia/podejście: Wykorzystano standardowe badanie zdarzeń z estymacją modelu rynkowego, aby ocenić wpływ pierwszych zgłoszonych zgonów z powodu COVID-19 na wyniki akcji spółek z indeksów STOXX Europe 600 i S&P 500.

Wyniki: Wyniki pokazują, że uczestnicy rynku kapitałowego nagradzają wyniki ESG podczas kryzysów. Czynniki środowiskowe i społeczne zwiększają odporność, podczas gdy ład korporacyjny nie wydaje się istotny w tym kontekście.

Ograniczenia badań: Badanie dotyczy wczesnych etapów pandemii COVID-19, potencjalnie pomijając długoterminową dynamikę ESG. Próba obejmuje spółki amerykańskie i europejskie, co może ograniczać globalne uogólnienie.

Praktyczne implikacje: Zrozumienie związku między zgodnością z ESG a odpornością giełdy ma kluczowe znaczenie dla inwestorów, korporacji i decydentów politycznych w podejmowaniu świadomych decyzji w zmieniającym się środowisku gospodarczym.

Oryginalność/wartość: Niniejsze badanie pokazuje, że podczas pandemii odporność rynku akcji jest napędzana przez dobre wyniki środowiskowe i społeczne, a nie ład korporacyjny, przy wykorzystaniu szerokiej próby spółek amerykańskich i europejskich w celu podkreślenia regionalnych różnic w wpływie ESG podczas kryzysów.

Słowa kluczowe: COVID-19, ESG, wyniki rynku akcji, wstrząsy, kryzys.

Conceptual principles of inter-organizational (network) accounting in clusters based on the provisions of institutional theory

OLEH VYSOCHAN, VASYL HYK, OLHA VYSOCHAN, OREST KORENOVSKI

Abstract

Purpose: The purpose of the article is to study the key theoretical principles of institutional theory as the basis for shaping an accounting system of inter-organizational (network) linkages in the cluster and to propose directions for their solution.

Methodology/approach: The methodological tool is a systematic analysis of the fundamental provisions of economic teachings and scientific works of accounting researchers. Bibliometric analysis was applied to scientific publications indexed in Scopus, which made it possible to determine the most popular economic theories as thematic guidelines. We also used methods of learning induction and deduction for contextual research of keywords in scientific publications and to establish links between the research characteristics of each of the selected theories. The abstract-logical method was used to formulate scientific-theoretical generalizations and conclusions.

Findings: The problem of inter-organizational accounting in the cluster is outlined based on the provisions of the institutional theory. Development directions are proposed, and recommendations are given for improving accounting within the framework of agency theory, transaction cost theory, contract theory, and actor-network theory.

Originality/value: The results of the study contribute to the analysis of changes and directions of development of inter-organizational accounting in the cluster and also complement accounting theory. The article fills a research gap by presenting the development of inter-organizational accounting based on agency theory, transaction cost theory, contract theory, and actor-network theory. The originality of the research lies in its creation of

a foundational framework and its introduction of a novel perspective on the role of accounting in inter-organizational (network and cluster) relations, allowing for a more comprehensive understanding of their developmental peculiarities.

Keywords: inter-organizational accounting, cluster, institutional theory, agency theory, transaction cost theory, contract theory, actor-network theory.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest zbadanie kluczowych założeń teorii instytucjonalnej jako podstawy kształtowania systemu rozliczania powiązań międzyorganizacyjnych (sieciowych) w klastrze oraz zaproponowanie kierunków ich rozwiązania.

Metodologia/podejście badawcze: Narzędziem metodologicznym jest systematyczna analiza podstawowych założeń nauk ekonomicznych i prac naukowych z zakresu rachunkowości. Do publikacji naukowych indeksowanych w bazie Scopus zastosowano analizę bibliometryczną, która umożliwiła wyznaczenie najpopularniejszych teorii ekonomicznych jako wytycznych tematycznych. Metody uczenia się indukcji i dedukcji wykorzystaliśmy także do kontekstowych badań słów kluczowych w publikacjach naukowych oraz do ustalenia powiązań pomiędzy charakterystykami badawczymi każdej z wybranych teorii. Do formułowania uogólnień i wniosków naukowo-teoretycznych wykorzystano metodę abstrakcyjno-logiczną.

Wyniki: Problematyka rachunkowości międzyorganizacyjnej w klastrze została zarysowana na podstawie założeń teorii instytucjonalnej. Zaproponowano kierunki rozwoju i podano zalecenia dotyczące doskonalenia rachunkowości w ramach teorii agencji, teorii kosztów transakcyjnych, teorii kontraktu i teorii aktora-sieci.

Oryginalność/wartość: Wyniki badania przyczyniają się do analizy zmian i kierunków rozwoju rachunkowości międzyorganizacyjnej w klastrze, a także uzupełniają teorię rachunkowości. Artykuł wypełnia lukę badawczą, przedstawiając rozwój rachunkowości międzyorganizacyjnej opierając się na teorii agencji, teorii kosztów transakcyjnych, teorii kontraktu i teorii aktora-sieci. Oryginalność badań polega na stworzeniu podstawowych ram i nowatorskim spojrzeniu na rolę rachunkowości w relacjach międzyorganizacyjnych (sieć i klastry), pozwalając na pełniejsze zrozumienie ich właściwości rozwojowych.

Słowa kluczowe: rachunkowość międzyorganizacyjna, klaster, teoria instytucjonalna, teoria agencji, teoria kosztów transakcyjnych, teoria kontraktu, teoria aktora-sieci.

Dydaktyka / Didactics

Online or in-person learning? The impact of course mode on the outcomes of studying accounting at the academic level

BARTŁOMIEJ LISICKI

Abstract

Purpose: The main goal of this paper is to verify how the way classes are conducted impacts the grades of students in accounting subjects at the university level.

Methodology/approach: The study was conducted over six academic years, divided into three two-year research sub-periods (PRE-COVID, COVID-19, and POST-COVID).

In these periods, traditional (in-person) and distance (online) forms of studying were observed. Differences in the grades of students in the individual sub-periods were calculated using the Kruskal-Wallis test and a post hoc test (Dunn's test with Sidak's correction).

Findings: Based on 851 student grades, significant statistical differences were noted. Moreover, after performing the post hoc test, these differences were significant in relation to the sub-periods (PRE-COVID & COVID-19 and COVID-19 & POST-COVID), which were characterized by different forms of education.

Research limitations/implications: This research allows us to indicate the impact of the way classes in accounting were conducted. The research results may constitute the basis for making decisions regarding the development of accounting programs and forms of studying at universities. A limitation of the study is the lack of comparison of grades obtained by students of other economic faculties in the country.

Originality/value: The research on the impact of the form of studying on grades in accounting subjects in Polish higher education significantly contributes to filling the research gap regarding the studying of economic subjects, particularly accounting.

Keywords: in-person studying; online studying; accounting; education; COVID-19.

Streszczenie

Cel: Głównym celem artykułu jest weryfikacja wpływu formy prowadzenia zajęć na kształtowanie wyników nauczania (ocen) studentów z przedmiotów z obszaru rachunkowości prowadzonych na poziomie uczelni wyższej.

Metodyka/podejście badawcze: Badanie przeprowadzono na przestrzeni sześciu lat akademickich, które to podzielono na trzy dwuletnie podokresy badawcze (PRE-COVID, COVID-19, POST-COVID), w których prowadzono odpowiednio tradycyjną i zdalną formę nauczania. Zróżnicowanie ocen w poszczególnych podokresach badania wykazano przy użyciu testu Kruskala-Wallisa oraz testu post hoc (test Dunna z korektą Sidaka).

Wyniki: Opierając się na 851 ocenach studentów z wymienionych przedmiotów zauważono istotne statystyczne zróżnicowanie ocen uzyskanych z przedmiotu rachunkowości w przyjętych podokresach badania. Ponadto po wykonaniu testu post hoc różnice te były istotne w odniesieniu do podokresów (PRE-COVID i COVID-19 oraz COVID-19 i POST-COVID) charakteryzujących się odmiennymi formami kształcenia.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Opracowanie pozwala na wskazanie wpływu jednego z prezentowanych w literaturze przedmiotu czynników oddziaływania na wyniki kształcenia (oceny), jakim jest forma prowadzenia zajęć z zakresu przedmiotów ekonomicznych (rachunkowości). Uzyskane i rozwijane w przyszłości rezultaty badawcze mogą stanowić podstawę do podejmowania decyzji w zakresie kształtowania programów i form nauczania rachunkowości na uczelniach wyższych. Pewnym ograniczeniem jest brak porównania ocen uzyskiwanych przez studentów innych uczelni ekonomicznych w kraju.

Oryginalność/wartość: Przeprowadzone badania nad wpływem formy nauczania na uzyskiwane przez studentów oceny z przedmiotów z obszaru rachunkowości w warunkach polskiego szkolnictwa wyższego z uwzględnieniem około pandemicznej rzeczywistości istotnie przyczyniają się do wypełnienia luki badawczej dotyczącej nauczania przedmiotów ekonomicznych, a w szczególności rachunkowości.

Słowa kluczowe: nauczanie stacjonarne, nauczanie zdalne, rachunkowość, edukacja, COVID-19.

Sprawozdania z konferencji / Conference reports

Jubileusz 50-lecia pracy naukowej doktor Danuty Krzywdy – sprawozdanie

BARBARA KAWA

Streszczenie

W tekście zamieszczono sprawozdanie z obchodów Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej doktor Danuty Krzywdy. Obejmuje ono syntetyczną charakterystykę, przedstawionych w trakcie wydarzenia, prezentacji dotyczących działalności naukowej, regulacyjnej, dydaktycznej i organizacyjnej Jubilatki. Zawiera ono również, przekazane przez dr Krzywdę, refleksje dotyczące tego, co jej zdaniem warunkuje długą aktywność naukową i dydaktyczną. Należą do nich m.in. stosowny do zainteresowań oraz predyspozycji wybór dziedziny oraz dyscypliny naukowej a także podejmowanie tematów służących rozwiązywaniu problemów praktyki gospodarczej i doskonaleniu regulacji prawnych.

Abstract

The text contains a report on the celebration of the 50th anniversary of Dr. Danuta Krzywda's scientific work. It includes a synthetic overview of presentations given during the event, referring to Dr. Krzywda's scientific, regulatory, educational and organizational activities. It also presents Danuta Krzywda's reflections, regarding conditions which, in her opinion, enables a long scientific and educational activity. This includes the appropriate selection of the field and discipline of science based on interests and predispositions as well as concentrating on solving practical problems and improving legal regulations.